

προσκυνητή και λάτρη του με δέχτηκε, μεταγωγὸ και μιᾶς θρησκείας λάτρη...

Τὸ θόλο Παντοκράτορας δὲ λάμπραινει.— Σφίγγες εἶχανε πλάσει τὴ φιλιά τους.— Στους κεροστάτες τὸ κερὶ δὲν ἔκαιγε. Τζάμια πολύχρωμα, φανταχτερὰ δὲν εἶχε. Λιβάνωτὸ και νάρδος δὲν ἐμύριζε. Τὸ θυμιαστῆρι στέρο—εἶχε σβύσει. Πριτσίλα τράγου μόν' ἐχύνονταν κι' ἀντὶς γιὰ πεύκια — κοπρισὶδες γι-διῶνε...

Δὲν εἶχε τὶς εἰκόνες χρυσοστόλιστες. Κουρσάρος ὁ καιρός εἶχε ξεσπάσει. Σβυσμένες — δίχως μάτια, δίχως μάγουλα — σὰ νᾶχανε δε-χειτὶ βροχὴ ἀπὸ σφαίρες.

Μονάχα μιὰ τὸ φῶς τῆς σκόρπαγε περι-χαρο σὰ ροδοχαραμέρι. Μονάχα μιὰ σὰν ἀποκάλυψη με φώτισε...

Κ' ἦταν αὐτὴ — «Τὸ ρόδο τὸ ἀμάραντο»

Κ' ἦταν ἡ εἰκόνα τῆς Παρθενομάννας, πὸν στοργικὰ στὴν ἀγκαλιά τῆς λίκνιζε — πὸν στοργικὰ στὴν ἀγκαλιά τῆς κλειοῦσε : προφήτη νέο τῆς ζωῆς, ἓνα Θεὸ πανῶριο !

Στὸ μουχλιασμένο τὸ στασίδι ἀκούμπησα κι' ὄλονυχτις δὲ γλάρωσα τὰ μάτια.

Τὰ μάτια εἶχα βυθίσει μεσ' τὰ μάτια τῆς — τὰ γερανά τῆς μάτια, πὸν τῆς ζωῆς τὶς στοράτες μοῦδειχαν, πὸν τῆς ζωῆς μοῦ φέγγιζαν τὰ πλάτια...

Ἡ χαραυγὴ σὰν πρόβιλε, σὰ χρύσιση ἡ πρώτη ἀχίδα, αἶνο ζωῆς ψιθυρίζαν τὰ πορφυρά μου χεῖλια...

— Μ' εἶπατε ἀπόψε, Χριστιανοί, ἀντίχοι-στο. Μὲ βρίζατε. Μὲ κράξατε μασσόνο, γιατί στὸ πλάι σας δὲ λειτουργήθηκα, γιατί δὲ δάκρυσσα με τὸ δικό σας πόνος...

Ἐημερώματα
Μεγάλης Πέμπτης 1915.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

— Ἡ Σαμιώτικη φημερίδα «Ἀναγέννηση» πὸν βγῆνει στὸ Καρλόβασι ξανατύπωσε τὸ ἄρθρο τοῦ Α. Τρανοῦ «Ὅλοι στὸ πλευρὸ τοῦ συνετοῦ Βασιλιᾶ» πὸν δημοσιεύτηκε στὸ 554 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».

— Σὲ τρία τέσσερα φύλλα τελιώνει «Τὸ βιβλίον τοῦ μικροῦ ἀδερφοῦ». Ὑστερ' ἀπ' αὐτὸ θὰ δημοσιεύσουμε τὸ «Στ' ἄρματα» τοῦ Ἐρνέστου Ψυχάρη, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸ Ν. Ποριώτη, και τὴν «Ἠλέκτρα» τοῦ Χόφμανσταλ, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Κ. Χατζόπουλο.

ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΧΘΕΣΙ- ΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟ

Κύριε Ἐλευθέριε Βενιζέλε,

Γυρίσατε ἀπὸ τὶς Σπέτσες, και θὰ γυρίσατε βέ-δικαι με παρμένες ἀποφάσεις : Τὶς δηλώσεις σας θὰ μᾶς τὶς κάνετε μετὰ τέσσερες μέρες.

Περνώντας ἔμωσ ἀπὸ τὴν Ἑρμιόνη φωνάζατε «Ζή-τω ὁ Βασιλεὺς!» Ἄν κρίνουμε ἀπὸ τὴν πρώτη σας αὐτὴ δήλωση, πὸν λέει : πολλά, βλέπουμε πὸς ἡ στάση σας, ὅπως τὴν κανονίσατε στὴν ἵσυχιά τοῦ νησιοῦ, δὲν εἶναι ἐκείνη πὸν ἔπρεπε.

Ἐπιτρέψετε σ' ἓνα σοσιαλιστῆ νὰ σᾶς πῆ ποιά πρέπει νᾶναι ἡ στάση σας. Ἀναίδεια δὲν εἶναι νὰ συμβουλευῆ κανεὶς τὸ Βενιζέλο ἄμα τότε θεωρεῖ ἀν-θρωπο ὑπέροχο σὲ πολλά, μὰ και με πολλές ἀδυναμίες σὲ μερικά.

Ἔτσι, εὐθὺς ὕστερα ἀπὸ τὴν ὑπουργικὴ κρίση, τὶς μέρες πὸν ἡ «Νέα Ἑλλάς» θέλησε νὰ συζητήσῃ τὴν πράξη τοῦ Βασιλιᾶ και δημιουργήθηκα ὁ θόρυθος ἐ-κείνος γύρω σὲ ἀνυπαρκτοὺς ἀντιδυναστικοὺς, ἐσεῖς τὸ ἐνομίσατε ἀναγκαῖο νὰ βιασθῆτε νὰ δηλώσετε πὸς δὲν εἴσθε ἀντιδυναστικός. Και μᾶς θυμίσατε τὸν παλιὸν καιρὸ τοῦ ἐργασμοῦ σας στὴν Ἑλλάδα ἔπου και τότε εἶχατε γράψει ἀπὸ τὴν Κρήτη γράμμα στὸν κ. Μπενάκη τῆς Αἰγύπτου γιὰ νὰ τονίσετε πὸς δὲν εἴσθε δημοκράτης ὅπως διέδιδαν οἱ ἐχθροὶ σας. Και πιθανὸ τότε νὰ εἶχατε δίκιο, γι' αὐτὸ κ' οἱ πιὸ ριζοσπάστες εἶχαμε συγχωρέσει μεσ' τὴν ψυχὴ μας τὴ δήλωσή σας ἐκείνη : Τότε εἴσαταν ἀγνωστος ἀκόμη — δὲν ἔπρεπε ἡ φοβισμένη Αὐλὴ νὰ φέρῃ ἐμπόδια στὴν ἐγ-κατάσταση τοῦ ἐπαναστάτη τοῦ Θεορίστου — κ' ἔπρεπε, φυσικά, νὰ γίνετε πρώτα παντοδύναμος γιὰ νὰ ἐπιθά-λετε κατόπιν τὴ θέλησή σας.

Σήμερα ἔμωσ, ὕστερα ἀπὸ πέντε χρόνια δικτατορία εἴσθε ὁ παντοδύναμος Βενιζέλος. Σήμερα στέκεται μπροστά σας μιὰ δυνατὴ Αὐλὴ, χωρὶς νὰ μπορῆ πιὰ νὰ χωρέσῃ συμπιλίωση στὸν καθῆσ σας, μεταξύ τῆς και μεταξύ σας. Ἡ Αὐλὴ — τὸ εἶδατε φανερὰ ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιο τοῦ Ἐπιτελάρχῃ κι' ἀπὸ τὸ περιδῶτο γράμμα του — δὲν ἐνοεῖ, και με τὸ δίκιο τῆς, νὰ σᾶς ἀφήσῃ δικτάτορα, δὲ θέλει συγκυριαρχία μαζί σας. Ἄδικα λοιπὸν πῆγαν οἱ προσπάθειές σας γιὰ νὰ τὴν ἐξευμενίσετε, ἄδικα ἐδραϊώσατε τὴ βασιλεία τοῦ Γεωργίου σὲ βασιλεία τοῦ Κωνσταντίνου, ἄδικα τὴ χρίσατε με τὴ στραταρχικὴ αἰγλή, γιατί εἶναι νόμος — αὐτὸ τὸ ἀγνωσούσατε και φάνεσθε νὰ τὸ ἀγνωεῖτε ἀ-κόμη — οἱ αὐτὲς νὰ μὴν μποροῦν νὰ ὑποταχθοῦν σὲ «δημεγέρτες» χωρὶς νὰ χάσουν οἱ ἴδιες.

Τώρα, ναιὼθοντας τὸν ἑαυτὸ σας ἀδικημένο, ἀπο-φασίσατε νὰ ἀμυνθῆτε : Τὸ ξέρουμε πὸς δὲν εἴσθε

άνθρωπος γὰ νάπελπισθήτε ἀπὸ τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν ἄλλων καὶ νὰ τὰ πετάξετε ἔλα κάτω.

Μὴ θυμωσθεῖς εὐκαιρία σᾶς παρουσιάσθηκε : Ὁ εὐρωπαϊκὸς πόλεμος, ἡ ἐπίθεσις τοῦ Τσανάκαλε, τὸ πιθανὸν πέρσιμον τῆς Πόλης, χωρὶς τοὺς Ἕλληνας ! Ἔσείς, σὺν κυβερνήτῃ τῆς Ἑλλάδος, δὲ θὰ μπορούσατε νὰ μὴν κουνηθῆτε, μπροστὰ στὸ θάψιμον τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Μὰ καὶ τὴν εὐθύνη τῆς ἀδέξιας ἐπιχειρήσεως δὲ σᾶς συνέφερε νὰναλάβετε. Συναμα γνωρίζατε πὸς ἢ Ἀδὴν δὲ θάστεργε, μὲ κανέναν τρόπο, νὰ πολεμήσῃ τὸν Καίξερισμόν—γιὰ τὸ λόγο πού σᾶς θυμίζουμε παρακάτω. Καὶ ἐμπνευσθήκατε τότε τὸ βενιζελικώτατον ἐκεῖνον κόλπον σας : Νὰ πέσετε ἀπὸ τῆ δικτατορία σὺν ἤρωας, νὰ φέρετε τὸν Κωνσταντῖνον τὸ IB' ἀντιμέτωπον μὲ τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ μὲ τοὺς ἔντεκα Κωνσταντινούς.

Αὐτὰ ἔλα ἔγιναν. Τώρα γυρνᾶτε ἀπὸ τὴς Σπέτσες, μὲ παρμένους ἀποφάσεις, καλοζυγισμένες στὴν ἰσχύϊα τοῦ νησιοῦ. Φοδούμαστε ἕως μῆπως ἀκόμη καὶ τῆ φρενὴ αὐτῆ δὲν τὸ καταλάβετε, πὸς ἕνας μοναχὸς ὄρσμος σᾶς μένει : ὁ δημοκρατικὸς. Δημοκράτης ὄντας δὲ θὰ εἴσθε δικτάτορας, θὰ εἴσθε ἕως ὁ τίμιος ἀρχηγὸς τοῦ μικροῦ δημοκρατικῦ κόμματος πού θὰ δημιουργήσετε. Ἔτσι οἱ πράξεις σας, πράξεις τῆς ιδιοσυγκρασίας σας, θὰ βρίζουν τὴ δικαιοσύνη τους.

Ἐπειδὴ, δυστυχῶς γιὰ σᾶς, σήμερα, οἱ τίμοι ἄνθρωποι θὰ δικαιώσουν τὴν Ἀδὴν : Οἱ πράξεις τῆς βρίζουνται σὲ τέλεια ἄρμονία μὲ τὴς ἀδελφικὰς ιδέας καὶ παραδόσεις, ἐνῶ ἐσεῖς δὲν εἴσθε συνειστέ μὲ τὸν ἑαυτό σας ὅταν φωνάζετε : Ζήτω ὁ Βασιλεὺς ! Δὲ καμμιὰ βασιλεία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πολεμήσῃ τὸν Καίξερ, ἄρα οὔτε καὶ στὴν ἑλληνικῇ. Ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος ἂν τελειώσῃ μὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ Καίξερισμού καὶ μὲ τῆ νικῆ τῶν ἀγγλογαλλικῶν δημοκρατικῶν ιδεωδῶν, κανεὶς πιά θρόνος στὴν Εὐρώπῃ δὲ θὰ σταθῇ ἔρσιος. Καὶ νὰ γιὰτὶ ἢ ἑλληνικῇ Ἀδὴν ἔχει ὀκίον νὰ πρῶτιμᾶ μὴν ἴσχυϊ παντοτεινῇ βασιλεία στὴν Ἀθήνα, παρὰ μὴ προσωρινῇ αὐτοκρατορία στὴν Πόλη. Τῆ θυμίζουμε μάλιστα πού εἶχε το θάρρος, ξέροντας τὸν ἑλληνικὸν λαόν, νὰ πάρῃ μὴ τὸσο τολμηρῇ ἀπόφασιν γι' αὐτή.

Καὶ τώρα ἡ σειρά σας. Δὲ σᾶς ἀπομένει : νὰ μετρήσετε θάρραλέα, δημοκρατικῶς, τὸ θάρρος σας μὲ τὸ θάρρος τῆς Ἀδὴς : Μὴν πῆτε πὸς στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα γιὰ δημιουργίαν ρεύματος δημοκρατικοῦ. Ὑπάρχετε τεῖς ! Στῆ φούχτα σας μέσα βρισκεῖται ἢ πάντα τῆς ρωμαϊκῆς ψυχῆς : Ζυμῶστε τὴν ἔπως θέλετε.

Μὴ σᾶς σταματοῦν οἱ φωνῆς τῶν ἀνθρωπάκηδων πού λέγονται ἐπαναστάτες καὶ βγαίνουν καὶ φωνάζουν : «Εἶμαι δημοκράτης ! Ζήτω ὁ Βασιλεὺς !» Ὅλοι ἐμεῖς οἱ ἀνθρωπάκηδες, εἴτε λαὸς εἴτε γραμματισμένοι, δημοκράτες, κοινωνιολόγοι καὶ σοσιαλιστές, θὰ ξαναβροῦμε τὴν ἀξιοπρέπειάν μας ἄμα δοῦμε τὸ παράδει-

γμα σὲ μὴ δική σας πρωτοβουλία. Καὶ θὰ ταχθοῦμε ὄλοι στὸ πλευρὸ ἐνὸς Βενιζέλου δημοκράτη.

Ἐπειδὴ, ἔπως σᾶς λέγαμε πρὸ ἑπτὰ χρόνια, (1) ἔσταν ἐτοιμάζατε τὸ Ἑβρίσσο, «Σ' ἔγαν καθγὰ μεταξὺ Πρίγκηπα καὶ Βενιζέλου, ἔλες μὲς οἱ συμπάθειες κλίβουνε μὲ τὸ Βενιζέλο. Βενιζέλος θὰ πῆ ἑλληνικὸς λαός».

N. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

(1) «Νουμάς», 13 Γεννάρη 1908.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

Κύριε Ἐλευθέριε Βενιζέλε,

Διαβάσαμε τὴς δηλώσεις σας, τὸ γράμμα σας πρὸς τὸν κ. Ζωγράφον καὶ τὸ ὑπομνήματά σας πρὸς τὸ Βασιλεῖα.

Τὰ ὑπομνήματα γράφονταν τὸν Ἰανουάριον. Μ' αὐτὰ προσπαθοῦσατε νὰ πείσετε τὸ Βασιλεῖα, μὲ κἄθε τι πού μπορεῖ νὰ δελεάσῃ ἕνα βασιλεῖα, νὰναλάβῃ τὸν πόλεμον. Ζητούσατε δηλαδὴ συνυπευθύνους.

Ὁ Βασιλεὺς σᾶς ἀπήντησε : Μπορεῖ νὰ γίνῃ ἂν τὸ θέλῃσῃ κι' ὁ ρουμάνος Βασιλεὺς. Μὰ κι' αὐτὸς δὲν τὸ θέλῃσῃ, ἐπειδὴ δὲν εἶχε κανέναν συμφέρον νὰ πολεμήσῃ τὸν Καίξερισμόν. Ἔσεῖς τότε ἀρχίσατε νὰ σχεδιάζετε τὴς παραχωρήσεις σας πρὸς τὴ Βουλγαρία : ὁ Βασιλεὺς εἶχε μείνει, λέτε, σύμφωνος, μὲ σᾶς σταμάτησε τὸ βουλγαρικὸ δάνειον.

Αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσία πού βγαίνει ἀπὸ τὴς δηλώσεις σας.

Τῆ γνώμη μας ὅμως δὲν τὴν ἀλλάξατε. Ὅσο κι' ἂν ἀφίνετε τὸν κόσμον νὰ χάνεται στὸ δαίδαλον τῶν ὑπομνημάτων, ὅσο κι' ἂν δίνετε σὺν τοῖς κουτοῖς ἀνθρώπους γιὰ νὰ μισοῦν παραχωρήσεις : κι' «οὐδετερότητα» ἢ ἀλήθεια, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ φανῇ. Ὅ,τι ὄλος ὁ θόρυβος πού γίνεται τὴς μέρες αὐτῆς δὲν εἶναι ἀγώνας ἐθνικός, παρὰ καθγὰς προσωπικός. Μὲ τὴς δηλώσεις σας, μὲ τὴν πτώσιν σας καὶ μ' ὄλα σας τὰ κόλπα, δὲν κάνετε παρὰ νὰ κινῶατε τὸ Παῖτι χωρὶς νὰ τὸ ὀνομάζετε. Ἐλπίζετε πὸς στὸ τέλος θὰ φοβηθῇ τὸ «δημεγέρτη» καὶ θὰ θελήσῃ νὰ συμφιλιωθῇ μαζύ του. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν τὸ ὀνομάζετε.

Ἐπιτρέφετέ μας νὰ σᾶς ρωτήσουμε :

Γιὰ ποῖον λόγον δὲν ἐναντιωθήκατε στῆ θέλησιν τῆς Ἀδὴς ὅταν ἔφθασε ἡ ἄρνησιν τῆς Ρουμανίας ; Εἴσσαν βέβαιος πὸς, ἀπὸ πατριωτικῆς ἀπόψεως, παρουσιάζουνταν ἢ καλλίτερη εὐκαιρία γιὰ νὰ μεγαλώσῃ ἢ Ἑλλάδα, κι' ἄρα ὅσοι πατριῶτες δὲ θὰ τὸ ἤθελαν θὰ περνοῦσαν γιὰ προδότες. Κι' ὅταν πάλι ἔγινε τὸ βουλγαρικὸ δάνειον, γιὰ ποῖον λόγον ἐσεῖς, ἔστω καὶ χωρὶς τὴ Βουλγαρία, θὰ διστάζατε νὰποφασίσετε τότε, ἐκεῖνον πού ἀποφασίσατε ἀργότερα ; Μ' ἄλλα λόγια, ποῖος θὰ